

การกวาดล้าง การให้ความช่วยเหลือ ข้อมติ**การช่วยให้เหยื่อหลุดพ้นจากการแสวงประโยชน์โดยมิชอบทางเพศและแรงงาน**

บททวนเหตุการณ์: เมื่อวันที่ 6-7 สิงหาคม 2551 ด้วยความดำริร่วมกันของ UNIAP, ILO และรัฐบาลออสเตรเลีย โครงการต่อต้านการค้ามนุษย์แห่งภูมิภาคเอเชีย (Asia Regional Trafficking in Persons Project (ARTIP)) ได้เป็นเจ้าภาพจัดการประชุมปรึกษาหารือทางเทคนิคในกรุงเทพฯ โดยมีผู้เชี่ยวชาญรวม 30 คนเข้าร่วมด้วย ส่วนใหญ่มาจากหน่วยบังคับใช้กฎหมาย พนักงานอัยการ และผู้เชี่ยวชาญด้านการต่อต้านการค้ามนุษย์ในเอเชีย เพื่อร่วมกันพิจารณาเรื่องการกวาดล้างและช่วยเหลือเหยื่อและทำอย่างไรจึงจะเหมาะสมกับภาพรวมในการต่อสู้กับการค้ามนุษย์และการเอารัดเอาเปรียบเรื่องเพศและแรงงาน เมื่อไรความเสี่ยงในการกวาดล้างผู้ค้าและช่วยเหลือเหยื่อจะเป็นผลเสียมากกว่าผลดี และทำอย่างไรจึงจะทำการกวาดล้างให้เป็นผลสำเร็จยิ่งขึ้น และมีทางเลือกอื่นมากกว่าการกวาดล้างหรือไม่ ในการประชุมดังกล่าวผู้เชี่ยวชาญจากสามองค์กรหลักที่ให้การสนับสนุน และจากคณะกรรมการยุติธรรมระหว่างประเทศ (International Justice Mission) มูลนิธิเพื่อนป่า ตำรวจสหราชอาณาจักร/ ส่วนปฏิบัติการ Pentameter II, กระทรวงยุติธรรมสหรัฐ IOM และ UNODC.

การประชุมวันแรกเป็นการให้ข้อมูลอย่างเข้มข้นในเรื่องการบุกกวาดล้างสถานบริการและโรงงานใน เอเชีย ยุโรป และลาตินอเมริกา พร้อมทั้งวิเคราะห์การบุกกวาดล้าง สืบสวนกฎหมายและระเบียบปฏิบัติที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งการประเมินความเสี่ยงและอภิปรายถึงผลกระทบปลายน้ำทั้งระยะสั้นและระยะยาว สำหรับผู้ที่นำตัวออกมาได้และผู้ที่ (หากมี) ไม่สามารถนำตัวออกมาได้ วันที่สองเริ่มด้วยการเสนอข้อมูลการจัดอันดับความสำคัญของแต่ละประเทศ และความท้าทายในเอเชีย ซึ่งรวมทั้งความยุติธรรมทางอาญาและขีดความสามารถของกระทรวงแรงงาน รวมทั้งการซื้อ โกงต่างๆ การนำเสนอในช่วงสุดท้ายนำไปสู่การกำหนดแผนยุทธศาสตร์ในการสู้รบ¹ โดยแบ่งผู้เชี่ยวชาญออกเป็นสี่กลุ่มเพื่อแข่งขันออกแบบแผนปฏิบัติการที่มีผลดีที่สุดในระยะเวลาสองปี มูลค่า 5 ล้านดอลลาร์สหรัฐ เพื่อปรับปรุงการให้ความช่วยเหลือเหยื่อในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้จากการแสวงหาประโยชน์โดยมิชอบ รายงานฉบับนี้นับเป็นตอนแรกในรายงาน SIREN เพื่อเสนออันตตามติต่างๆจากการปรึกษาหารือร่วมกัน โดยรายงานที่ติดตามมาจะเป็นการให้รายละเอียดของผลปฏิบัติการตามแผนกลยุทธ์ในการสู้รบ รวมทั้งกรณีศึกษาที่น่าเสนอ โดยองค์กรที่เข้าร่วมประชุม

ทำไมการประชุมครั้งนี้จึงเป็นเรื่องสำคัญ

ปฏิบัติการกวาดล้างและช่วยเหลือเป็นเรื่องที่มีความเห็นแย้งกัน ในด้านหนึ่งนั้นรัฐบาลมีความรับผิดชอบที่จะต้องดำเนินคดีกับอาชญากรรมการค้ามนุษย์และช่วยเหลือเหยื่อ โดยมีบางคนให้ความเห็นว่าต้องมีการปฏิบัติการโดยตรงด้วยการกวาดล้างและช่วยเหลือ ซึ่งนับเป็นวิธีที่ดีที่สุดในการคุ้มครองเหยื่อ และเพื่อป้องกันอันตรายจากนักค้ามนุษย์ในอนาคต ในขณะที่บางคนโต้แย้งว่าอันตรายที่จะเกิดจากการกวาดล้างและช่วยเหลือเหยื่อนั้นมีผลเสียมากกว่าผลดี ดังนั้นจึงน่าจะมีวิธีที่ “นุ่มนวล” กว่าและปลอดภัยกว่าหากสามารถกระทำได้อาทิ การตรวจตราสถานประกอบการและการให้ความคุ้มครองโดยชุมชน หรือการจัดตั้งกลุ่มเฝ้าระวังเป็นต้น เราจะต้องวิเคราะห์ต้นทุน ผลประโยชน์ ความช่วยเหลือ และอันตรายที่เกิดจากการบุกกวาดล้างและช่วยเหลือเหยื่อการค้าทางเพศและเหยื่อการค้าแรงงาน ทั้งนี้ด้วยการบริหารความเสี่ยงโดยความสุจริต และสร้างกรอบการตัดสินใจว่าการปฏิบัติการดังกล่าวเป็นเรื่องที่เหมาะสมที่สุดหรือไม่ในสถานการณ์นั้นๆ

¹ การกำหนดเทคนิคในการประชุมเชิงปฏิบัติการ โดยให้ผู้เข้าร่วมที่มีความเชี่ยวชาญทางเทคนิคต่างๆ ทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม เพื่อพัฒนาโครงการเพื่อนำเสนอให้ผู้เข้าร่วมประชุมตัดสินใจ

หัวข้อสำคัญสำหรับการประชุมปรึกษาหารือทางเทคนิค

1. การถกเถียงและการขาดความชัดเจนในเรื่องคำนิยามของคำว่า *การค้ำมนุษย์* ซึ่งบางครั้งเบี่ยงเบนประเด็นจาก *ความห่วงใยเร่งด่วนของเราในปัญหาเรื่อง การแสวงประโยชน์โดยมิชอบจากเพื่อนมนุษย์* และ *การปฏิบัติเยี่ยงทาส* โดยอาศัยกฎหมายอาญาและกฎหมายแพ่งที่มีอยู่ในประเทศนั้นๆ
2. *ควรปฏิบัติกรกวาดล้างและช่วยเหลือ* เมื่อจำเป็นจริงๆเท่านั้น ภายหลังจากประเมินความเสี่ยงอย่างเป็นระบบและมีกรวางแผนแล้ว ด้วยว่าการกระทำดังกล่าวมีความเสี่ยงสูง อย่างไรก็ตามนอกเหนือจากการช่วยเหลือจากอันตรายแล้ว อาจมีผลต่อการจับกุมอาชญากรและการรวบรวมหลักฐานที่ไม่มีการสืบพยาน ซึ่งไม่สามารถหาได้จากทางอื่น
3. *ควรเพิ่มความแข็งแกร่งให้ทางเลือกอื่นที่มีใช้การกวาดล้างและช่วยเหลือเหยื่อ* ซึ่งจะต้องแตกต่างกันระหว่างการแสวงประโยชน์ทางเพศและด้านแรงงาน เป็นต้นว่า การตรวจตราสถานประกอบการอย่างจริงจังโดยเจ้าหน้าที่แรงงาน ซึ่งเป็นทางเลือกสำหรับการแสวงประโยชน์ด้านแรงงาน แต่มีใช้ทางเพศ
4. *การหาและใช้ข่าวกรองรวมทั้งการสืบค้นแบบก้าวหน้า* เป็นสิ่งสำคัญในการแก้ปัญหาการค้ำมนุษย์และการแสวงหาประโยชน์โดยมิชอบ รวมทั้งการคำนึงถึงความเสี่ยงในช่วงปฏิบัติการช่วยเหลือ ยิ่งกว่านั้นเป็นเรื่องสำคัญสำหรับการดำเนินคดีอาญาในการก่ออาชญากรรมข้ามชาติ การสอบสวนเพื่อหาข่าวกรองสามารถช่วยตัดสินใจได้ว่า เมื่อใดควรลงมือกวาดล้างและช่วยเหลือเหยื่อ และเมื่อไรการปฏิบัติการที่นุ่มนวลกว่าจึงจะได้ผลดีกว่า ในขณะที่รวบรวมหลักฐานโดยไม่มีการสืบพยานเพื่อให้คดีมีความหนักแน่น โดยไม่ต้องสร้างภาระหนักให้กับเหยื่อ
5. หากมีการบุกกวาดล้างและบ่งชี้เหยื่อ จำเป็นอย่างยิ่งที่กระบวนการนั้น ต้องสามารถแก้ปัญหาทั้งหมดที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครองเหยื่อและการส่งฟ้องเพื่อดำเนินคดี ในแง่ที่ต้องสามารถนำเหยื่อออกมาจากสิ่งแวดล้อมที่เป็นอันตราย ทั้งนี้เพื่อให้เหยื่อสามารถกลับไปใช้ชีวิตในสังคมได้ตามปกติ

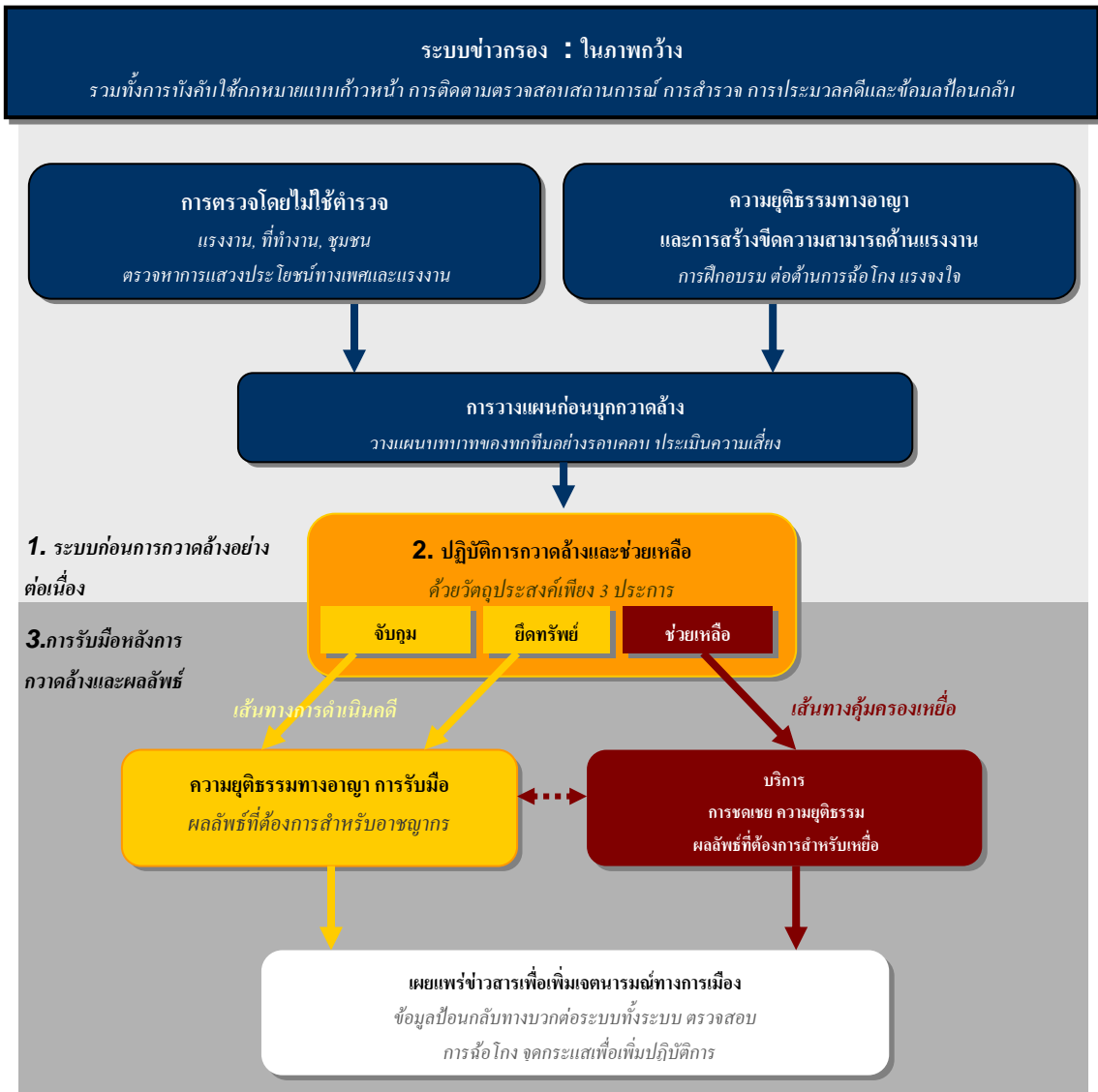
สมาชิกกลุ่มสี่แดง (จาก ARTIP, IJM, มูลนิธิเพื่อนภาพ UK Police/Operation Pentameter II, UNLAP, และ USDOJ) เตรียมจัดทำแผนกลยุทธ์การสู้รบ (ซ้าย) ตามความคาดหวังของกลุ่มผู้ฟัง (ขวา)

ความสำเร็จของการปฏิบัติการกวาดล้างและช่วยเหลือ สามารถเพิ่มสูงได้ ด้วยการเตรียมการอย่างเหมาะสมก่อนหน้าและหลังการกวาดล้าง

ในขอบเขตของการต่อต้านการค้ำมนุษย์ กล่าวได้ว่าการกวาดล้างและการช่วยเหลือ คือปฏิบัติการที่ได้ผลดีที่สุด แต่ขณะเดียวกันก็เป็นความเสี่ยงอย่างมาก หากไม่มีการประเมินความเสี่ยงอย่างเพียงพอรวมทั้งการวางแผน หรือเนื่องจากการถือ โทง การปฏิบัติต่อเหยื่ออย่างไม่ถูกต้อง และหากตำรวจขาดศักยภาพและเจตนาธรรมทางการเมือง การบุกเข้าไปในสถานที่ที่มีการแสวงประโยชน์จากเหยื่อ พร้อมด้วยอำนาจในมือเพื่อปฏิบัติการแสวงประโยชน์นั้นสามารถยุติการกระทำผิดทางอาญา และนำผู้ถูกแสวงประโยชน์ออกมาสู่ความปลอดภัยได้ แต่กระนั้นผลที่เกิดขึ้นอาจเป็นไปได้ทั้งบวกและลบ ด้วยความเสี่ยงสำหรับทุกคนที่เกี่ยวข้องด้วย คือผู้ที่บุกเข้าไปจับกุม ผู้ที่ถูกแสวงประโยชน์ ผู้ที่เสียกรจ้างงานเนื่องจากต้องปิดกิจการชั่วคราว และผู้ที่กำลังดูแลและได้ประโยชน์จากเหยื่อ

ปฏิบัติการกวาดล้างและช่วยเหลือนั้นจัดอยู่ในการแทรกแซงระดับที่สูงกว่านี้ ซึ่งมุ่งตอบโต้การแสวงประโยชน์จากเหยื่อโดยตรง ซึ่งบางกิจกรรมต้องกระทำหลังการกวาดล้างอย่างต่อเนื่องและบางอย่างต้องทำก่อนหน้าการบุกเข้ากวาดล้าง การแทรกแซงดังกล่าวคือปฏิบัติการตามแผนภูมิข้างล่างนี้ และโดยการพิจารณาตามการปฏิบัติการในแต่ละกลุ่ม

ระบบก้าวหน้าที่มุ่งปราบปรามการค้ามนุษย์เพื่อบริการทางเพศและแรงงาน

1. ระบบก่อนการกวาดล้าง (อย่างต่อเนื่อง)
การตอบโต้โดยตรงต่อการค้ามนุษย์จะไม่มีประสิทธิผลในระยะยาว หากปราศจากระบบข่าวกรองที่เข้มแข็ง โดยมีการตรวจตราทั้งโดยตำรวจและฝ่ายอื่นๆ

ระบบข่าวกรอง

กลุ่มอาชญากรที่ทำงานอย่างเป็นระบบในการค้ามนุษย์ สามารถทำกำไรได้อย่างมหาศาลจากเหยื่อที่ถูกแสวงประโยชน์ ดังนั้นการข่าวกรองที่ครอบคลุมอย่างเป็นระบบจึงเป็นสิ่งจำเป็นยิ่งในการหาทางขัดขวางธุรกิจที่มีเงินสะพัดนี้ หนึ่งการข่าวกรองยังช่วยเปลี่ยนการปฏิบัติเชิงตั้งรับโดยอาศัยรายงานและการร้องทุกข์จากเหยื่อเป็นหลัก ไปสู่การสืบสวนเชิงรุก ในกรณีที่เจ้าหน้าที่ผู้บังคับใช้กฎหมาย สามารถพุ่งเล็งไปที่เป้าหมายทางอาชญากรรม การติดตามคดีอย่างเป็นระบบเพื่อเข้าจับกุมและดำเนินคดีจำเป็นต้องอาศัยสายข่าวและข้อมูลจากหลายแหล่ง ตำรวจสหราชอาณาจักรจากหน่วย Operation Pentameter 2 อธิบาย ถึงระบบข่าวกรองของตนว่าเป็นระบบที่ “ให้ภาพกว้าง” ของสถานการณ์การค้ามนุษย์ รวมทั้งการเฝ้าระวัง ข้อมูลการใช้โทรศัพท์และธนาคารของผู้ต้องสงสัย การแกะรอยและทำแผนที่กลุ่มอาชญากรรม ภาพลักษณ์ของผู้ต้องสงสัยและผู้สงสัยว่าจะเป็นเหยื่อที่ด่านตรวจคนเข้าเมืองและจุดตรวจอื่นๆ รวมทั้งข้อมูลด้านวัฒนธรรมและสังคมของชุมชนซึ่งน่าจะเป็นประชากรกลุ่ม

เสียง ข้อมูลทั้งหลายเหล่านี้จะถูกลำนำวิเคราะห์โดยทีมงานสำรวจ อนึ่งยังมีการนำข้อมูลที่ได้จาก NGO ที่แหล่งต้นทาง จุดผ่านและแหล่งปลายทางมาวิเคราะห์ ควบคู่ไปกับข้อมูลของสำรวจด้วย

องค์กรพัฒนาเอกชนสมควรแบ่งปันข้อมูลกับหน่วยบังคับใช้กฎหมายที่เหมาะสม เพื่อส่งเสริมการใช้ข่าวกรองเพื่อต่อต้านการค้ามนุษย์ พร้อมทั้งก็ต้องเคารพต่อการเก็บรักษาความลับของเหยื่อและความมั่นคงปลอดภัยด้วย ผู้ที่เกี่ยวข้องกับการคัดแยกเหยื่อและการให้ความคุ้มครอง มักมีข้อมูลสำคัญเกี่ยวกับนายหน้าและเส้นทางที่เป็นจุดผ่าน หากการแบ่งปันข้อมูลเป็นเรื่องของความไม่ไว้วางใจกันระหว่าง NGO และตำรวจก็ควรมีการแก้ปัญหาในกรณีที่หน่วยงานมีขอบเขตอำนาจทับซ้อนกัน จำเป็นอย่างยิ่งที่จะกำหนดช่องทางเพื่อส่งข่าวกรองแก่หน่วยงานที่เหมาะสม หน่วยงานบังคับใช้กฎหมายอาจอยู่ในสถานภาพที่ดีกว่าในการสอบสวนเรื่องการละเมิดสิทธิมนุษยชนที่เกี่ยวข้องกับการแสวงประโยชน์ด้านเพศและแรงงานหากมีอำนาจในการปราบปรามอาชญากรรมที่เป็นระบบและการถือโทษ

การรักษาความสงบเรียบร้อย โดยการข่าวกรองและรางวัลจูงใจ

การสอบสวนแบบตั้งรับใช้เทคนิคคล้ายสมัยในการสอบสวนอาชญากรรมที่เป็นระบบ แต่ในการตัดสินใจว่าจะต้องกวาดล้างแหล่งแสวงประโยชน์แห่งใดนั้น จำเป็นต้องอาศัยการข่าวกรองเพื่อใช้กลยุทธ์ที่เหมาะสม หรือเพื่อใช้วิธีที่นุ่มนวลกว่า โดยไม่ต้องใช้ทรัพยากรมากนัก

หน่วยงานตำรวจเฉพาะทางทั้งในระดับชาติและระดับท้องถิ่น ควรได้รับการฝึกฝนให้สร้างเครือข่ายข่าวกรองด้านการค้ามนุษย์และแหล่งที่แสวงประโยชน์ บางประเทศมีหน่วยงานดังกล่าวแล้วเช่นที่สหราชอาณาจักร แต่แหล่งปลายทางในการแสวงประโยชน์อื่นๆ จำเป็นต้องมีหน่วยงานดังกล่าวอย่างเร่งด่วนด้วย อนึ่งหน่วยงานนี้จำเป็นต้องเป็นหน่วยงานถาวรมั่นคง สามารถรับนโยบายไปปฏิบัติได้ และมีโครงสร้างที่จูงใจ เพื่อสนับสนุนงานรักษาความสงบแบบก้าวหน้า

การติดตามตรวจตราโดยหน่วยงานอื่นที่มีใช้ตำรวจ

การค้ามนุษย์ทั้งเพื่อแสวงประโยชน์ทางเพศและด้านแรงงานนั้น จะมีข่าวเรื่องการแสวงประโยชน์มาถึงมือองค์กรพัฒนาเอกชน และหน่วยเฝ้าระวังในชุมชนเสมอ โดยเป็นข่าวเบื้องต้นเกี่ยวกับสถานที่ที่มีการแสวงประโยชน์โดยมักจะมียาละเอียดเรื่องภูมิหลังของนายหน้าและผู้แสวงประโยชน์แจ้งมาด้วย ช่องทางนี้ถือเป็นทางเลือกอีกอย่างหนึ่งในการแจ้งคดีเพื่อทำรายงานและเพื่อทำการสอบสวน ข้อมูลที่รวบรวมโดยแหล่งกรองข่าวของชุมชนและต้นทาง สามารถให้ข่าวสารที่มีคุณค่าแก่หน่วยบังคับใช้กฎหมาย โดยเฉพาะอย่างยิ่งต่อระบบข่าวกรองที่ครอบคลุมองค์กรพัฒนาเอกชน บางองค์กรอาจเป็นหน่วยที่ช่วยสร้างขีดความสามารถให้แก่ตำรวจ ในขณะที่เข้ามาช่วยสอบสวนและสวมบทบาทของผู้เป็นปากเสียงและสร้างความตระหนัก แม้สถานการณ์นี้อาจไม่ดีเลิศ แต่ในบางประเทศก็สามารถเป็นขั้นตอนที่สำคัญในแหล่งที่มีการแสวงประโยชน์อย่างถูกต้อง ก่อนหน้าที่จะมีการสร้างศักยภาพ ความเชื่อมั่น และเจตนาารมณ์ทางการเมืองของฝ่ายบังคับใช้กฎหมายในระดับที่แข็งแกร่งเพียงพอ อย่างไรก็ตามระบบนี้จำเป็นต้องอาศัยการสร้างพันธมิตรกับฝ่ายบังคับใช้กฎหมายและ/หรือกับเจ้าหน้าที่ฝ่ายแรงงาน เพื่อให้ทาง NGO สามารถหาทางดำเนินการต่อต้านการแสวงประโยชน์ดังกล่าวได้

สำหรับการค้ามนุษย์และแสวงประโยชน์ด้านแรงงานนั้น หน่วยงานหลักที่มีหน้าที่ตรวจสถานประกอบการ (ปกติจะเป็นฝ่ายหนึ่งในกระทรวงแรงงาน) ควรดูแลมิให้สถานประกอบการในระบบละเมิดกฎหมายแรงงานและใช้แรงงานบังคับ การตรวจพฤติกรรมที่ถูกต้องของสถานประกอบการโดยหน่วยงานแรงงานดังกล่าว สามารถมีประสิทธิผลในการช่วยป้องกันและการใช้กลไกของกฎหมายเพื่อมิให้มีการแสวงประโยชน์ได้ อย่างไรก็ตาม มักปรากฏว่าหน่วยงานดังกล่าวขาดประสิทธิภาพบ้าง ไม่มีอำนาจเพียงพอ บ้าง หรือลังเลที่จะดำเนินการแบบก้าวหน้า ด้วยเหตุนี้จึงมีการศึกษาหน่วยงานตรวจแรงงานเคลื่อนที่ที่ก้าวหน้าของบราซิล เพื่อนำมาเป็นทางเลือกในการป้องกันการแสวงประโยชน์กับแรงงาน การตรวจแรงงานมักเป็นผลดีเสมอโดยไม่จำเป็นต้องใช้หมายตรวจ และมักนำไปสู่การสั่งปิดโรงงานที่เป็นแหล่งเออาร์ดีเอเปริบบ และกระทำความผิดอย่างอื่น ที่มีใช้การค้ามนุษย์อีกด้วย

ในกรณีที่การตรวจแรงงานมีประสิทธิภาพนั้น มักปรากฏว่ามี

- การเกี่ยวข้องกับเจ้าหน้าที่บังคับใช้กฎหมายอย่างเข้มแข็ง หรือ
- หน่วยตรวจแรงงานได้รับการฝึกเป็นอย่างดี และทำในรูปของหน่วยงานกลาง หรือหน่วยเคลื่อนที่ โดยไม่มีการเกี่ยวข้องกับเรื่องอื่นใดของธุรกิจอื่นท้องถิ่น

ความยุติธรรมทางอาญาและการสร้างศักยภาพด้านแรงงาน

ในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ไม่มีทรัพยากรเพื่อสร้างศักยภาพในการบังคับใช้กฎหมายและการตรวจแรงงาน บางครั้งขาดแคลนแม้กระทั่งการฝึกอบรมเบื้องต้น หน่วยงานตำรวจเฉพาะทางบางหน่วยได้รับการฝึกอบรมให้เป็นผู้เชี่ยวชาญด้านการสอบสวนคดีอาญา ซึ่งจำเป็นต้องทราบเทคโนโลยีราคาแพงแต่อย่างไรก็ตามในงานต่อต้านการค้ามนุษย์นั้นปรากฏว่ามีอัตราการเข้า-ออกของตำรวจสูงมาก ยังผลให้มีการโยกย้ายและเลื่อนชั้นเลื่อนตำแหน่งให้บรรดาผู้เชี่ยวชาญ ซึ่งส่งผลกระทบต่อระยะเวลา

เรื่องที่เป็นปัญหาอีกอย่างหนึ่งก็คือ การขาดแรงจูงใจให้ตำรวจตั้งใจทำงานต่อต้านการค้ามนุษย์อย่างมีประสิทธิภาพ ยิ่งกว่านั้นตำรวจบางนายยังขาดความเชื่อตรงด้วยการยอมรับสินบนเพื่อการเลี้ยงชีพ และบางครั้งก็มีส่วนช่วยปกป้องผู้ค้ามนุษย์ หากเปรียบเทียบกับหน่วยงานเฉพาะทางอื่นๆ อาทิงานปราบปรามยาเสพติด ตำรวจจะได้รับการยกย่องสูงกว่า ทั้งในด้านเงินรางวัลและสถานภาพหากงานประสบความสำเร็จด้วยดี ดังนั้นการทำงานต่อต้านการค้ามนุษย์มีอิทธิพลต่ำกว่า อีกทั้งยังขาดความรับผิดชอบเรื่องการฟ้อง จึงอาจมีผลให้งานต่อต้านการค้ามนุษย์ยากที่จะประสบความสำเร็จในการนำผู้กระทำความผิดมาลงอาญา

การวางแผนก่อนการกวาดล้าง

การเตรียมปฏิบัติการบุกเข้ากวาดล้างและช่วยเหลือ คือพื้นฐานแห่งความสำเร็จ ทั้งนี้โดยต้องศึกษาจากคู่มือปฏิบัติการอย่างละเอียดและวางแผนอย่างตรงจุดว่าแต่ละคนและทีมงานมีบทบาทและความรับผิดชอบอย่างไรบ้าง อีกทั้งยังต้องมีการประสานงานอย่างจริงจังระหว่างทีมงานตำรวจ อัยการ ล่ามภาษา และผู้ให้บริการแก่เหยื่อ ภาพรวมในงานนี้ควรจำกัดการช่วยเหลือเหยื่อ หากต้องมุ่งไปที่การเก็บรวบรวมพยานหลักฐานให้เพียงพอต่อการดำเนินคดีต่อนายหน้า ผู้ค้ามนุษย์ และผู้แสวงประโยชน์ด้วย อนึ่งต้องมีการช่วยเหลือโดยจับปล้น หากเหยื่อตกอยู่ในอันตรายหรือเสี่ยงต่อการเสียชีวิต อย่างไรก็ตามหากมีเวลาพอ การหาข่าวกรองให้ได้มากที่สุดก่อนหน้าการบุกกวาดล้าง จะนำไปสู่ความสำเร็จมากกว่า การรวบรวมข่าวกรองล่วงหน้า และพยานหลักฐานหากสามารถจะมีผลด้านกลยุทธ์ที่ทำให้ผู้ค้ามนุษย์และผู้แสวงประโยชน์ ขอมรับสารภาพและให้ความร่วมมือตั้งแต่นั้น เมื่อตระหนักดีว่าคดีมีน้ำหนักจนยากที่จะหลุดพ้นข้อหา

ผู้เข้าร่วมในปฏิบัติการกวาดล้างและช่วยเหลือเหยื่อควรเป็นบุคคลสำคัญเท่านั้น ไม่ควรให้ผู้ที่ไม่เกี่ยวข้องในการบังคับคดีเข้ามาพัวพันด้วย บุคคลอื่นๆ อาทิสื่อมวลชน องค์กรพัฒนาเอกชน เจ้าหน้าที่ตรวจคนเข้าเมือง และผู้สังเกตการณ์ทั้งหลาย อาจเป็นอันตรายต่อการรักษาความลับของการปฏิบัติการ ทำให้เหยื่อสับสน ทำให้ขาดความชัดเจนในการลงมือปฏิบัติการ และยังทำให้เกิดความล่าช้าในเรื่องประจักษ์พยาน

เนื่องจากต้องมีการคัดแยกเหยื่อในที่ปลอดภัยและห่างไกลจากแหล่งอาชญากรรมและสถานที่ที่เกิดการแสวงประโยชน์ ดังนั้นในการวางแผนล่วงหน้าก่อนเข้ากวาดล้าง จึงต้องมีการประสานงานกับทีมปฏิบัติการฝ่ายต่างๆเป็นอย่างดี ต้องจัดเก็บและทำเอกสารประกอบหลักฐาน จับตัวผู้ต้องสงสัยและนำตัวออกมา รวมทั้งนำผู้ที่อาจเป็นเหยื่อออกมาคัดแยก การดำเนินการในขั้นนี้ไม่จำเป็นต้องให้ผู้มีหน้าที่บริการเหยื่อและนักสังคมสงเคราะห์เข้ามาเกี่ยวข้องด้วย เพราะไม่จำเป็นที่จะต้องรับรู้รายละเอียดทั้งหมดในการปฏิบัติการกวาดล้างและช่วยเหลือเหยื่อ (ตำแหน่งที่ตั้ง การประกอบธุรกิจ ผู้ต้องสงสัย) เพื่อการเตรียมให้บริการ

2. วัตถุประสงค์ 3 ประการของปฏิบัติการกวาดล้างและช่วยเหลือเหยื่อการค้ามนุษย์

เมื่อใดที่ไม่สามารถบรรลุวัตถุประสงค์ทั้ง 3 ประการ จะเกิดคำถามทันทีว่าปฏิบัติการนั้นเป็นประโยชน์หรือไม่ โปรดสังเกตว่าการสืบหาหรือจับกุมแรงงานข้ามชาติผิดกฎหมายในหมู่ผู้อาจเป็นเหยื่อการค้ามนุษย์ มีใช้หนึ่งในวัตถุประสงค์หลักของปฏิบัติการนี้แต่อย่างใด

วัตถุประสงค์ 1. เพื่อจับกุม ผู้ต้องสงสัยว่าจะก่ออาชญากรรมที่เกี่ยวข้องกับการค้ามนุษย์

- ▶ กลุ่มเป้าหมายหลักคือผู้ต้องสงสัยว่าจะก่ออาชญากรรมค้ามนุษย์ บังคับใช้แรงงาน ล่วงละเมิด ข่มขืน ลักพาตัว หรือก่อความรุนแรงอื่นๆ ซึ่งอาจเป็นได้ทั้งนางข้าง ชามรักษาความปลอดภัย นายหน้า หัวหน้างานหรือแมงดา
- ▶ เมื่อกวาดล้างอาชญากรรมได้แล้ว ควรแยกผู้ต้องสงสัยออกจากผู้อาจเป็นเหยื่อ และพยานคนอื่นๆทันที

วัตถุประสงค์ 2. เพื่อยึดพยานหลักฐานของการก่ออาชญากรรม

- ▶ ให้ถือว่าแหล่งที่ตั้งคือพื้นที่ก่ออาชญากรรม โดยอาจมีพยานหลักฐานเล็กน้อยๆกระจัดกระจายอยู่บ้าง ซึ่งรวมทั้งภาพยนตร์จาก CCTV อวูร์ ใบเสร็จรับเงินจากธุรกรรมทางการเงินและหลักฐานการละเมิดและการจงใจ การรวบรวมหลักฐานจากการกวาดล้างมักทำอย่างลวกๆ เนื่องจากการมองข้ามหลักฐานชิ้นสำคัญไป โดยนึกว่าไม่เกี่ยวข้องกัน ดังนั้นจึงควรมอบหมายให้ผู้ที่มีความเชี่ยวชาญด้านการเก็บรวบรวมและบันทึกหลักฐาน เป็นผู้ทำหน้าที่นี้
- ▶ ก่อนหน้าปฏิบัติการกวาดล้าง ควรมีการเฝ้าระวังและรวบรวมข่าวกรองทั้งการตรวจสอบภูมิหลัง ตลอดจนหลักฐานในการใช้โทรศัพท์ และหลักฐานทางการเงินของผู้ต้องสงสัยควรมีการนำมาวิเคราะห์ เพื่อคาดการณ์ว่าจะต้องเก็บรวบรวมหลักฐานอะไรอีกบ้างที่แหล่งก่ออาชญากรรม
- ▶ ในบางประเทศนั้น มีการให้อัยการเข้าร่วมด้วยเพื่อสนับสนุนการเก็บพยานหลักฐานที่แหล่งก่ออาชญากรรม ทั้งนี้มีใช้เพื่อมีการเก็บรวบรวมหลักฐานอย่างครบถ้วนเพื่อให้คดีมีน้ำหนักเท่านั้น หากยังเพื่อให้ฝ่ายศาลได้เข้ามามีเห็นรูปคดีตั้งแต่ต้นด้วย

วัตถุประสงค์ 3. เพื่อช่วยเหลือเหยื่อของการค้ามนุษย์และการแสวงประโยชน์

- ▶ ควรลงมือปฏิบัติการช่วยเหลือในกรณีที่อยู่อาศัยตกเป็นเหยื่อกำลังตกอยู่ในภาวะอันตราย หรืออาจถูกทำร้าย แต่หากเหยื่อไม่อยู่ในภาวะเสี่ยงหรือเป็นอันตรายอาจเลือกดำเนินการอย่างอื่นได้ บ่อยครั้งที่การกวาดล้างช่วยเหลือเหยื่อ อาจมีผลทางลบต่อผู้ที่ถูกนำออกมาจากสถานประกอบการ ไม่ว่าจะเป็นผู้ถูกนำมาค้าตามการค้าคนค้ำเค้นหรือไม่ก็ตาม ดังนั้นจึงมีการประเมินความเสี่ยงเพื่อชั่งน้ำหนักระดับความเสี่ยงนั้นๆ
- ▶ การปฏิบัติการช่วยเหลืออาจสร้างความกลัวและวิตกกังวลอย่างมากต่อเหยื่อ ดังนั้นจึงต้องนำเหยื่อออกมาจากแหล่งก่ออาชญากรรมทันที เพื่อนำมาคัดแยกข้างนอกสิ่งแวดล้อมที่เป็นอันตราย เพื่อลดความหวาดกลัว ความกังวล และความสับสน และการเผชิญหน้ากับการข่มขู่โดยอาชญากร
- ▶ ควรเสนอข้อมูลและทางเลือกแก่ผู้อาจเป็นเหยื่อการค้ามนุษย์โดยทันที เนื่องจากแต่ละคนจะมีความจำเป็นและวิตกกังวลไม่เหมือนกัน ขึ้นอยู่กับสิ่งแวดล้อม อุปนิสัย ประสบการณ์ และระดับของอันตรายที่ผ่านมาและแบกรับอยู่
- ▶ ผู้ถูกนำมาค้ามีสิทธิที่จะเลือกบริการที่ตนต้องการได้รับ หรือปฏิเสธ โดยไม่มีการบังคับให้รับบริการใดๆ (ถึงแม้ว่าเด็กจะต้องการการคุ้มครองเป็นพิเศษ) ผู้ที่เคยมีประสบการณ์เชิงลบจากการถูกนำมาค้า ควรได้รับการช่วยเหลือให้เกิดความเข้มแข็งเพื่อให้สามารถเลือกบริการต่างๆด้วยตัวเอง รวมทั้งหน่วยงานที่ให้บริการด้วย และเริ่มมีความสามารถควบคุมชีวิตของตัวเองได้

3. การดำเนินการหลังการกวาดล้างและการแก้ปัญหา

ปฏิบัติการกวาดล้างและช่วยเหลือเหยื่อควรสืบต่อด้วยการติดตามผลสองประการคือ ความยุติธรรมทางอาญา และการคุ้มครองเหยื่อ

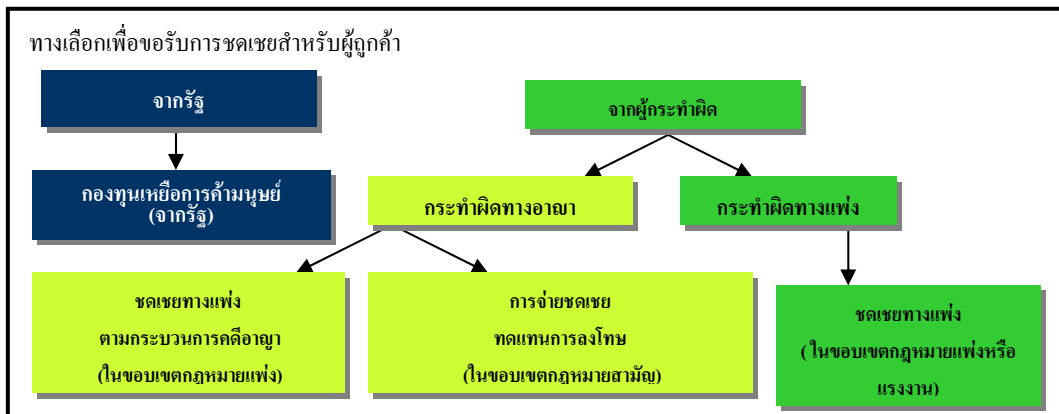
การดำเนินการเพื่อความยุติธรรมทางอาญา

ชุมชนที่ต่อต้านการค้ำมนุษย์ ควรสร้างดุลยภาพระหว่างการปฏิบัติการ โดยมีเหยื่อเป็นศูนย์กลาง กับการดำเนินการเพื่อความยุติธรรมทางอาญา ดังนั้นการมุ่งเน้นจึงอยู่ที่การช่วยเหลือบุคคลให้รอดพ้นจากการถูกแสวงประโยชน์ แม้ว่า การมุ่งที่เหยื่อเป็นศูนย์กลางจะทรงความสำคัญ แต่ก็ควรผสมผสานกับความเข้าใจว่า ในระยะยาวนั้นความยุติธรรมทางอาญาจะทำหน้าที่อย่างไร ในฐานะเครื่องมือแก้ปัญหาในระยะยาวและกว้างไกลยิ่งกว่า ซึ่งเป็นการนำนักค้ำมนุษย์มาดำเนินคดีในกระบวนการยุติธรรม ดังนั้นการสร้างความแข็งแกร่งให้กับ การดำเนินการเพื่อความยุติธรรมทางอาญาจึงอาจมีผลทบวง ในการช่วยลดภาระให้แก่ตัวเหยื่อเอง ในการนี้ นอกเหนือเรื่องอื่นๆแล้ว ยังอาจต้องมุ่งเน้นที่การบังคับผู้เป็นนายหน้าและผู้แสวงประโยชน์เท่ากับ การบังคับเหยื่อ พร้อมกับการพยายามบั่นทอนเครือข่ายอาชญากรรม เช่น การเสียดายและมุ่งทำลายการฟอกเงิน ในขณะที่เดียวกันต้องให้เงินอุดหนุนต่อเจ้าหน้าที่บังคับใช้กฎหมายเพื่อการ ใช้เทคโนโลยีที่ก้าวหน้ายิ่งขึ้น

ในบางกรณีในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ อาจเป็นไปได้ที่การบังคับใช้กฎหมายกับแหล่งแสวงประโยชน์เพียงแหล่งเดียว ไม่ว่าจะ เป็นโรงงาน ซ่อง บาร์คารา โอเกะ หรือ ไร่ นา ทำให้สามารถนำตัวอาชญากรทั้งกลุ่มมาสู่กระบวนการยุติธรรม และเป็นการกวาดล้างการแสวงประโยชน์โดยสิ้นเชิง แต่ในกรณีอื่นๆนั้น นายหน้าผู้นำเหยื่อมาสู่สถานประกอบการแห่งใดแห่งหนึ่งนั้น อาจเชื่อมโยงกับแหล่งแสวงประโยชน์อื่นๆ โดยตัวนายหน้าเองคือผู้แสวงประโยชน์และผู้ค้ากำไรรายใหญ่ โดยทำหน้าที่ควบคุมและกำกับ การชำระหนี้ด้วยแรงงาน ในกรณีเช่นนี้การกวาดล้างสถานประกอบการเพียงแห่งเดียว โดยไม่สอบสวนถึงสายใยของนายหน้า ย่อมมีผลกระทบเพียงเล็กน้อยต่อสถานการณ์การค้ำมนุษย์

การให้บริการ การชดเชย และความยุติธรรมสำหรับเหยื่อ

หัวใจของการบุกกวาดล้างคือการช่วยเหลือเหยื่อ อย่างไรก็ตามการถูกประทุษร้ายว่าเป็น “เหยื่อการค้ำมนุษย์” สามารถมีนัยสำคัญต่ออนาคตของบุคคลหนึ่ง บ้างก็เป็นผลบวก และบ้างก็อาจเป็นผลลบ และบ้างก็เป็นสิ่งไม่พึงปรารถนาสำหรับผู้ที่ถูกแสวงประโยชน์ ผู้ถูกค้ำมนุษย์ควรมีสิทธิเลือกได้ว่าต้องการรับบริการอะไรและไม่ต้องการบริการใด ภายหลังการได้รับประสบการณ์จากการถูกควบคุมในสถานการณืเชิงทาส เหยื่อสมควรได้รับการเสนอทางเลือกอย่างเต็มที่ที่สุด เพื่อให้มีความเข้มแข็งพอที่จะเริ่มควบคุมชีวิตของตัวเองตั้งแต่เริ่มต้น ในขณะที่เดียวกัน เด็กจำเป็นต้องได้รับความคุ้มครองเป็นพิเศษ อย่างไรก็ตามไม่ว่าเหยื่อจะให้ความร่วมมือในกระบวนการดำเนินคดีหรือไม่ก็ตาม เหยื่อทุกคนควรมีสิทธิในการเลือกรับหรือปฏิเสธการให้บริการ คือการติดตามเรื่องการชดเชย และการดำเนินคดีกับผู้กระทำความผิดซึ่งกระทำการล่วงละเมิดต่อเหยื่อ ในการขอรับการชดเชย การอาศัยกระบวนการทางอาชญากรรม ซึ่งรวมทั้งการยึดเงินสดและการรับทรัพย์สิน (ในกรณีที่ถูกขโมย) จะช่วยให้เหยื่อได้รับการชดเชยโดยเร็ว พร้อมกับสื่อความ โดยชัดเจนว่าในกระบวนการบังคับใช้กฎหมายนั้นถือว่าการค้ำมนุษย์เป็นความผิดขั้นร้ายแรงและจะใช้การโจมตีด้วยเงินเป็นเครื่องมือกวาดล้างการดำเนินธุรกิจนี้

เหยื่อในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ นั้น บางครั้งจะถูกบังคับให้เข้าพักในบ้านพักฉุกเฉินและต้องไปให้การในศาล ซึ่งเป็นการละเมิดสิทธิของเหยื่อโดยชัดแจ้ง ด้วยการบังคับเหยื่อให้มาทบทวนข้อมูลในบ้านพักฉุกเฉินเป็นแรมเดือนแรมปี จนกว่าจะเสร็จสิ้นกระบวนการทางศาล และอาจเป็นไปได้ว่าเป็นการทำให้เหยื่อเสี่ยงต่อการถูกล้างแค้น โดยเครือข่ายอาชญากรรมทางบ้าน อีกทั้งยังอาจเป็นการประทับตราใบเข้าช้อนให้เหยื่อด้วยการไปเป็นพยานในศาล เหยื่อจำนวนมากหลีกเลี่ยงการถูกคัดแยกว่า “เป็นเหยื่อการค้ามนุษย์” เนื่องจากบางครั้งเหยื่อจะถูกบังคับให้ต้องทนทรมานต่อกระบวนการอันสร้างความเจ็บปวด ดังนั้นจึงควรให้มีมาตรการจูงใจสำหรับเหยื่อการค้ามนุษย์ เพื่อให้เข้าร่วมในกระบวนการกฎหมาย อย่างน้อยที่สุดคือการขอลาพักงานชั่วคราวเพื่อรักษาอายุใบอนุญาตให้ทำงาน (ตามรูปแบบของยุโรป) ให้ความคุ้มครองขั้นพื้นฐานต่อพยาน ให้ความสนับสนุนเมื่อเหยื่อมาเป็นประจักษ์พยานและให้ทางเลือกสำหรับ “การกักขัง” ในที่พักฉุกเฉิน ด้วยการอนุญาตให้เคลื่อนย้ายให้ทำงานและให้ติดต่อกับครอบครัวได้

การตีพิมพ์เผยแพร่ข่าวสารเพื่อเพิ่มเจตนาธรรมและการดำเนินการทางการเมือง

มติที่ให้มีกรควาดล้างและช่วยเหลือเหยื่อนั้น ควรนำไปสู่การดำเนินคดีต่ออาชญากร รวมทั้งการให้บริการและความเป็นธรรมต่อผู้ที่ถูกแสวงประโยชน์ คำถามคือขณะนี้เรากำลังอยู่ที่จุดไหน การดำเนินคดีและการให้ความคุ้มครองต่อเหยื่อนั้นอ่อนแอมากในเกือบทุกประเทศในภูมิภาคนี้ การคุ้มครองและการดำเนินคดีเป็นสิ่งซึ่งพึ่งพิงกันและกัน หากการให้ความคุ้มครองต่อเหยื่ออ่อนแอ เหยื่อย่อมมีแรงจูงใจน้อยมากที่จะดำเนินคดีต่อผู้กระทำผิด และหากการดำเนินคดีอ่อนแอเหยื่อย่อมไม่สามารถนำความยุติธรรมและความมั่นคงปลอดภัยมาสู่เหยื่อได้ ในภูมิภาคนี้ มีโครงการให้ความคุ้มครองต่อพยานในคดีค้ามนุษย์น้อยมาก (บางคนบอกว่าไม่มีเลย) การตีพิมพ์เผยแพร่และการลงข่าวความสำเร็จในปฏิบัติการต่อต้านการค้ามนุษย์สามารถให้แรงจูงใจทางบวก เพื่อเพิ่มเจตนาธรรมทางการเมือง ความโปร่งใส และการติดตามตรวจตราการต่อต้านการค้ามนุษย์ระดับชาติโดยรัฐบาล รวมทั้งสร้างความตระหนักและการเข้ามามีส่วนร่วมของสาธารณชน ซึ่งสามารถนำไปสู่การสร้างแรงกดดันในทางบวกเพิ่มขึ้น ในการต่อต้านการค้ามนุษย์ อีกทั้งยังจะมีรายงานข่าวกรณีที่น่าไปสู่การค้ามนุษย์มากขึ้นด้วย

บทสรุป

การเปลี่ยนแปลงบทบาทจากการตั้งรับมาสู่การปฏิบัติการเชิงรุก ในการต่อต้านการค้ามนุษย์บนฐานของเหยื่อและการใช้ข่าวกรองจะเกิดคุณประโยชน์อย่างไร การทำคดีให้สมบูรณ์โดยการอาศัยข่าวกรอง การเฝ้าระวัง และการให้ข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ที่อาจหาได้ จำเป็นอย่างยิ่งต่อการต่อสู้และทำความเข้าใจกับเครือข่ายอาชญากรรม ไม่ว่าจะมีการปฏิบัติการช่วยเหลือหรือไม่ก็ตาม บุคคลผู้ถูกแสวงประโยชน์หรือญาติพี่น้องอาจตกอยู่ในภาวะเสี่ยงหากมาให้การในศาล แต่ขณะนี้ยังไม่มีการสร้างเครือข่ายที่สมบูรณ์สำหรับการแสวงประโยชน์หรือญาติพี่น้องที่ไม่เต็มใจที่จะให้ความร่วมมือ ซึ่งเป็นที่เข้าใจได้ว่าเนื่องจากปัญหาความมั่นคงปลอดภัยและการที่ผู้เกี่ยวข้องอื่นๆ ไม่มาร่วมเป็นพยานที่มีน้ำหนักพอ และหากคดีนั้นต้องขึ้นอยู่กับคำให้การของเหยื่อเท่านั้น โอกาสเสี่ยงต่อความล้มเหลวย่อมมีมาก เห็นได้ชัดว่าการทำให้เหยื่อต้องตกอยู่ในภาวะที่ไม่ปลอดภัยเช่นนั้น คือคำถามด้านจริยธรรมและจรรยาบรรณโดยตรง ในขณะที่ผลประโยชน์ของเหยื่อเองถูกพิจารณาว่ามีความสำคัญเป็นรอง หากขบวนการยุติธรรมทางอาญาและภาคแรงงานในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ได้รับการสนับสนุนทั้งในด้านเทคนิคและการเงิน เพื่อให้ก้าวหน้ากว่านี้ในเรื่องการต่อต้านการค้ามนุษย์ โดยเปลี่ยนมาเป็นปฏิบัติการเชิงรุกโดยมีการให้ข่าวกรองเป็นฐาน เราขอมองคืบหน้าได้ว่าจะมีการให้ความเคารพต่อสิทธิของเหยื่อมากกว่านี้ รวมทั้งความมั่นคงปลอดภัยของเหยื่อย่อมเพิ่มมากขึ้น มีการปรับปรุงสถานประกอบการและสภาพการใช้แรงงานสำหรับการแสวงประโยชน์ในระดับที่ต่ำกว่า และขอมองมีการนำผู้ค้ามนุษย์และผู้แสวงประโยชน์ รวมทั้งขบวนการก่ออาชญากรรมอย่างเป็นระบบมาสู่กระบวนการยุติธรรมมากกว่านี้

ขอข้อมูลเพิ่มเติมเรื่องโครงการ SIREN ของ UNIAP ได้จาก SIREN@undp.org
www.no-trafficking.org

